

Sygn. akt IVU 1114/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2022 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Danuta Domańska

Protokolant: sekr. sąd Emilia Witkowska – Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 marca 2022 roku w Toruniu

sprawy **P. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania P. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 24 września 2021 roku nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu P. B. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach – od dnia 06 września 2021 roku;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sędzia Danuta Domańska

Sygn. akt IV U 1114/21

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 października 2021r., znak:(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – powołując się art. 21-23 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018r., poz. 1924) – po rozpatrzeniu wniosku z dnia 09 sierpnia 2021r. odmówił ubezpieczonemu P. B. prawa do emerytury z rekompensatą. ZUS wskazał, że świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 23 marca 1996r. z tytułu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 2 sierpnia 1979r. do 31 sierpnia 1995r. wystawione jest w sposób nieprawidłowy, bowiem charakter pracy nie został podany ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., a stanowisko pracy według wykazu, pozycji i punktu zarządzenia resortowego. W świadectwie pracy z 23 lutego 2005r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Sp. z o.o. od 1 września 1995r. do 22 lutego 2005r. pracodawca nie podał charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., ponadto nie wskazał zarządzenia resortowego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony P. B., domagając się zmiany decyzji poprzez przyznanie mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony wskazał, że stanowisko organu rentowego w decyzji jest wadliwe, bowiem w okresie od 2.08.1979r. do 31.08.1995r. pracował w (...) Przedsiębiorstwie

Budowlanym Sp. z o.o. na stanowiskach: operator urządzeń dźwigowych, kierowca operator i wykonywał pracę jako operator sprzętu ciężkiego. W okresie od 1.09.1995r. do 22.02.2005r. pracował w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Sp. z o.o. na stanowisku kierowca - operator sprzętu. Praca operatora sprzętu ciężkiego wymieniona jest w Wykazie A dziale V poz. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także w zarządzeniu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10 grudnia 1983r. (maszyniści maszyn transportu pionowego 4. Maszynista żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych).

Praca kierowcy - operatora sprzętu wymieniona jest w Wykazie A, dziale VIII, poz. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także w zarządzeniu Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10 grudnia 1983r (maszyniści maszyn transportu pionowego 4. Maszynista żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych).

Ubezpieczony podał też, że w powyższych okresach zatrudnienia posiadał wymagane przepisami uprawnienia i zaświadczenia, a także przechodził przez badania lekarskie niezbędne do wykonywania obowiązków operatora pojazdów budowlanych - żurawi samojezdnych kołowych, najcięższych używanych pojazdów przez jego pracodawców. Zdaniem ubezpieczonego - stosownie do utrwalonego orzecznictwa na tle ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, najważniejsza jest faktycznie wykonywana przez daną osobę praca, nie zaś zapis na świadectwie pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Na rozprawie w dniu 09 marca 2022 roku ubezpieczony wniósł o przyznanie prawa do rekompensaty od daty przyznania mu prawa do emerytury, tj. od dnia 06.09.2021r.

Sąd ustalił, co następuje:

P. B. urodził się (...), jest zawodu operatorem sprzętu ciężkiego.

Okoliczności bezsporne.

W okresie od 07.09.1976r. do 31.07.1979r. P. B. pracował w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G. jako mechanik samochodowy. W trakcie tego zatrudnienia - od 29.10.1976r. do 7.11.1978r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Przed wojskiem w trakcie szkoły zawodowej uzyskał prawo jazdy kat. B i C, w wojsku uzyskał uprawnienia do obsługi żurawi samojezdnych kołowych do 10 ton oraz dźwigu K 162 - do 16 ton udźwigu. Już w wojsku ubezpieczony obsługiwał żurawie.

DOWÓD: - przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:05:41 do 01:14:57,

- świadectwo pracy z (...) w G. z dnia 31.08.1995r. - k. 3 akt kapitału początkowego,

- wyciąg z prawa jazdy kat. B i C z dnia 11.06.1976r. Nr (...) - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) - Be - k. 17 akt (w kopercie),

- wyciąg z uprawnień nr (...) z 03.04.1977r. - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) - Be - k. 17 akt (w kopercie),

- uprawnienie wystawione przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych nr (...) klasa III specjalność: żurawie samojezdne kołowe, wielkość maszyn do 10 ton + (...) z 3.04.1977r. - okazane na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:24:54 do 01:28:27.

Dodatkowo ubezpieczony posiada uprawnienia do obsługi dźwignic kategorii II Ż rodzaj żurawie samochodowe.

DOWÓD: - zaświadczenie nr (...) wystawione przez Inspektora Dozoru (...) w B. do obsługi dźwignic kategorii II Ż rodzaj żurawie samochodowe (...) 25T, (...)30, T - 32, T-35 Kamaz 18 ton z dnia 15.04.1993r. okazane na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:24:54 do 01:28:27.

W dniu 02 sierpnia 1979r. P. B. został zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w G. na stanowisku kierowcy na podstawie umowy o pracę na okres próbny od 02.08.1979r. do 16.08.1979r. w Bazie (...). W dniu 17.08.1979r. ubezpieczony podpisał kolejną umowę o pracę z tym przedsiębiorstwem na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy w Bazie (...). Ubezpieczony rozpoczął zatrudnienie na stanowisku kierowcy Ż..

DOWÓD:- karta obiegowa przyjęcia do pracy, opinia lekarska z 18.07.1979r. o zdolności do pracy jako kierowca kat. B i C, umowa o pracę na okres próbny z 01.08.1979r., umowa o pracę na czas nieokreślony z dnia 17.08.1979r. - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...)- Be - k. 17 akt (w kopercie),

- zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:11:13 do 00:19:48,

-przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:05:41 do 01:14:57.

W (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w G. były dwa działy: dział sprzętu ciężkiego - baza sprzętu (dźwigi, spychacze, koparki) i dział transportu - baza transportu (żuki i gruszki do betonu - samochody ciężarowe).W dniu 19.09.1979r. P. B. złożył wniosek o przeniesienie go ze stanowiska kierowcy z Bazy (...) na stanowisko operatora dźwigu samochodowego w (...), podając, że ma uprawnienia do obsługi dźwigu.

DOWÓD: - wniosek P. B. z 19.08.1979r. - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...)- Be - k. 17 akt (w kopercie),

- zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:11:13 do 00:19:48.

W dniu 22 września 1979r. ubezpieczonemu powierzono obowiązki operatora dźwigu samojezdnego w (...).

DOWÓD: - angaż z dnia 22.09.1979r., karta obiegowa zmiany stanowiska, opinia lekarska o zdolności do pracy ubezpieczonego na stanowisku operatora dźwigu samojezdnego z dnia 22.09.1979r., oświadczenie ubezpieczonego o przeszkoleniu go jako operatora dźwigu samojezdnego w zakresie bhp i p.- poż. z dnia 22.09.1979r. - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...)- Be - k. 17 akt (w kopercie).

P. B. wykonywał od dnia 22 września 1979r. pracę w charakterze operatora żurawia/ dźwigu samojezdnego kołowego K. K 162 udźwigu 16 ton, który miał silnik w samochodzie i sam jeździł, miał ramę samochodową i dodatkowo ramę dźwigową jako wzmocnienie. Była to ciężka maszyna budowlana. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym, a następnie w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym Spółce z o.o. w G.. Pracował w B. (...) ciężkiego, nie przechodził do D. (...) do pracy w charakterze kierowcy. Sporadycznie ubezpieczony jeździł (...) 28 - pogotowiem technicznym, który należał do (...). Innej pracy nie wykonywał. Ubezpieczony nie jeździł z pomocnikiem.

Angaże ubezpieczonego wskazują następujące stanowiska: operator dźwigu samojezdnego, operator, operator żurawia samojezdnego. W odwołaniu ubezpieczonego do zarządu Spółki z dnia 26.04.1993r. w sprawie stawki osobistego zaszerogowania ubezpieczony wskazał, iż pracuje jako operator sprzętu ciężkiego.

DOWÓD: - angaże, odwołanie, świadectwo pracy z dnia 31.08.1995r. wystawione przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane Spółkę z o.o. w G. - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) - Be - k. 17 akt (w kopercie),

- zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:11:13 do 00:33:03,

- zeznania świadka P. R. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:42:32 do 01:04:38,

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:05:41 do 01:14:57.

W dniu 01 września 1995r. P. B. zawarł z następcą prawnym swojego poprzedniego pracodawcy - z Przedsiębiorstwem Budowlanym (...) Spółką z o.o. w G. umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku kierowca operator. Ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę operatora żurawia samojezdnego kołowego K. K 162 udźwigu 16 ton, w pełnym wymiarze czasu pracy, do końca zatrudnienia w spółce, tj. do dnia 22 lutego 2005r. Otrzymywał angaże ze wskazaniem stawki wynagrodzenia, bez określenia stanowiska. W zaświadczeniu lekarskim o zdolności do pracy z dnia 18.10.2002r. ma wpisane, iż jest zdolny do pracy jako operator sprzętu ciężkiego.

DOWÓD: - umowa o pracę z dnia 01.09.1995r., angaże, zaświadczenie lekarskie z dnia 18.10.2002r., świadectwo pracy z dnia 23.02.2005r. - w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) - Be - k. 17 akt (w kopercie).

- zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:11:13 do 00:33:03,

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:06:43 do 01:14:57.

Ubezpieczony nie występował o prawo do emerytury w szczególnych warunkach. W okresach spornych nie korzystał z urlopu bezpłatnego, nie otrzymywał dodatku pieniężnego za pracę w szczególnych warunkach, pracował przez 8 godzin, w nadgodzinach i soboty. Szkolił P. R., aby ten uzyskał uprawnienia do obsługi dźwigów.

DOWÓD: przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:14:57 do 01:23:54.

Świadek R. W. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w G., następnie w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym Spółce z o.o. w G. w okresie od 10.05. (...) do 31.08.1995r., a następnie od 01.09.1995r. do 31.01.2005r. w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) spółce z o.o. jako operator sprzętu ciężkiego budowlanego. Był operatorem żurawia samojezdnego na S. 6,6 o udźwigu 6 ton. R. W. przeszedł na wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach decyzją ZUS z dnia 08.05.2015r. ZUS przyznał mu prawo do emerytury na podstawie złożonej dokumentacji i od razu wydał decyzje pozytywną. R. W. wykonywał taką samą pracę, co ubezpieczony, obsługiwał tylko dźwig o lżejszym udźwigu.

DOWÓD:- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 23.03.1996r. z (...) Przedsiębiorstwa Budowlanego Spółki z o.o. w G.- k. 8 akt emerytalnych świadka,

-świadectwo pracy z Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) -Be w G. z 31.01.2005r. - k. 7 akt emerytalnych świadka,

- decyzja ZUS z dnia 08.05.2015r. - k. 17 akt emerytalnych świadka,

- zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:11:13 do 00:42:55.

P. R. pracował w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym od 22 listopada 1984r. do lutego 1993r. jako operator dźwigu samochodowego samojezdnego o nazwie R.. Pracował razem z ubezpieczonym na budowach w B., Ł., C. i G.. Praca na dźwigu była przez cały rok.

DOWÓD: - zeznania świadka P. R. na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 00:42:32 do 01:04:38.

Decyzją z dnia 22 września 2021r. (...) Oddział w T. ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 105 413,33 zł. Organ rentowy przyjął za udowodnione 22 lata, 2 miesiące i 27 dni okresów składkowych oraz 7 dni okresów nieskładkowych.

DOWÓD: - decyzja ZUS – k. 50 akt (...).

Od dnia 21 grudnia 2017r. ubezpieczony pobierał świadczenie przedemerytalne.

DOWÓD: - decyzja ZUS z dnia 09.01.2018r. - k. 21 akt plik II ZUS.

W dniu 15 marca 2017r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę pomostową. Decyzją z dnia 07 kwietnia 2017r. znak: EPOM/25/056134927 ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, uznając, że:

- ubezpieczony nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat,

- po dniu 31.12.2008r. nie wykonywał ubezpieczony prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy

- ubezpieczony nie udowodnił rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą.

DOWÓD: wniosek - k. 1-4 akt plik I, decyzja ZUS z dnia 07.04.2017r. - k. 19 plik I akt ZUS.

P. B. wniósł odwołanie od decyzji ZUS odmawiającej mu prawa do emerytury pomostowej. Sprawa w Sądzie Okręgowym w Toruniu została zarejestrowana pod sygn. akt IVU 542/17. Wyrokiem z dnia 18 października 2017 roku Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił odwołanie ubezpieczonego, nie sporządził uzasadnienia wyroku. Wyrok uprawomocnił się dnia 9 listopada 2017r. Ubezpieczony nie wniósł apelacji od wyroku Sądu Okręgowego, gdyż uzyskał informację w Sądzie, że może występować o rekompensatę.

DOWÓD: - odwołanie i wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 18.10.2017r. - w aktach IVU 542/17 - dołączone do akt sprawy,

-przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 09 marca 2022r. - protokół elektroniczny rozprawy od 01:14:57 do 01:23:54.

W dniu 9 sierpnia 2021 roku P. B. złożył w organie rentowym wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury wraz z rekompensatą, wskazując, iż konieczna dokumentacja znajduje się w ZUS. Decyzją z dnia 24 września 2021r. znak: (...), organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę od dnia 06 września 2021r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

DOWÓD: - wniosek emerytalny - k. 107 plik III akt ZUS, decyzja ZUS z dnia 24.09.2021r. - k. 12 plik III akt ZUS.

Kolejną decyzją z dnia 24 września 2021r. znak: ENP/25/056134927, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – powołując się art. 21-23 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018r., poz. 1924) – po rozpatrzeniu wniosku z dnia 09 sierpnia 2021r. odmówił ubezpieczonemu P. B. prawa do emerytury z rekompensatą. ZUS zakwestionował prawidłowość przedłożonych przez ubezpieczonego świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach, uznając, iż ubezpieczony nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

DOWÓD: - decyzja ZUS z dnia 24.09.2021r. - k. 17 plik III akt ZUS.

P. B. przedłożył w organie rentowym świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 23.03.1996r. wystawione przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane Spółkę z o.o. w likwidacji w G. zaświadczające, że P. B. był zatrudniony w zakładzie pracy od 02.08.1979r. do 31.08.1995r. i w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako operator sprzętu ciężkiego na stanowisku operatora sprzętu ciężkiego, wymienionego w wykazie „, A” dziale V, poz. 3 pkt. 2 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB i PMB nr. 3 poz. 6).

Świadectwo to zostało zakwestionowane przez organ rentowy.

DOWÓD: - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach ubezpieczonego - k. 8 plik I akt ZUS.

Świadek R. W. przedłożył w organie rentowym świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 23.03.1996r. wystawione przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane Spółkę z o.o. w likwidacji w G. zaświadczające, że R. W. był zatrudniony w zakładzie pracy od 10.05.1976r. do 31.08.1995r. i w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako operator sprzętu ciężkiego na stanowisku operatora sprzętu ciężkiego, wymienionego w wykazie „, A” dziale V, poz. 3 pkt. 2 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB i PMB nr. 3 poz. 6).

Świadectwo to nie zostało zakwestionowane przez organ rentowy i ZUS przyznał R. W. prawo do emerytury.

DOWÓD: - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach R. W. - k. 8 plik II akt ZUS świadka.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie okoliczności bezspornych, dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i aktach organu rentowego, w tym w aktach osobowych ubezpieczonego oraz aktach emerytalnych świadka R. W. a także w oparciu o zeznania świadków R. W. i P. R. oraz w oparciu o dowód z przesłuchania ubezpieczonego w charakterze strony.

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów, gdyż były one jasne, pełne, rzetelne i nie budziły one wątpliwości Sądu. Należy przy tym nadmienić, iż organ rentowy kwestionował świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione ubezpieczonemu przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane Spółkę z o.o. w G. oraz zapis w świadectwie pracy ubezpieczonego z dnia 23.02.2005r., które zostało wystawione przez Przedsiębiorstwo Budowlane (...) - (...) Sp. z o.o., ale w niniejszym postępowaniu Sąd samodzielnie dokonywał ustaleń w zakresie, czy prace rzeczywiście wykonywane przez ubezpieczonego można było kwalifikować jako prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm., zwanego dalej również „rozporządzeniem”).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków: R. W. i P. R. oraz zeznaniom samego ubezpieczonego odnośnie tego, że w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym Spółce z o.o. oraz w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Spółce z o.o. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operatora żurawia/ dźwigu samojezdnego kołowego K. K 162 udźwigu 16 ton. Zeznania te były jasne, spójne i logiczne, a także wzajemnie zgodne, za wyjątkiem pewnej sprzeczności dotyczącej tego, czy dźwig ubezpieczonego K. K. - samochodowy można nazwać dźwigiem samojezdnym kołowym. Świadkowie nie mieli co do tego wątpliwości, uznając te maszyny za tożsame, natomiast ubezpieczony uznawał, że są różnice techniczne w budowie tych maszyn, a mianowicie że dźwig samojezdny ma własną ramę do transportu i własny napęd, a dźwig samochodowy ma silnik w samochodzie, ramę samochodową i dodatkowo ramę dźwigową jako wzmocnienie. Nie było sprzeczności co do tego, że obie maszyny to maszyny kołowe i że same jeżdżą.

Nie rozstrzygając kwestii technicznych, nie budzi dla Sądu wątpliwości to, że ubezpieczony wykonywał pracę operatora (maszynisty) ciężkiej maszyny transportu pionowego o udźwigu 16 ton, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca w pogotowiu technicznym była przez niego wykonywana sporadycznie i polegała na wyjazdach samochodem ciężarowym, co również jest zaliczane do pracy w szczególnych warunkach.

Świadkowie pracowali razem z ubezpieczonym w spornych okresach, zatem mieli niekwestionowane rozeznanie w zakresie wykonywanych przez niego obowiązków. Szczególnie istotne były tu zeznania świadka R. W., który pracował w tożsamym okresie czasu pracy i wykonywał taką samą pracę, co ubezpieczony. Co więcej, świadek ten był operatorem dźwigu lżejszego - do 6 ton, natomiast ubezpieczony obsługiwał dźwig do 16 ton, a więc odpowiedzialność ubezpieczonego była większa, aniżeli świadka R. W.. Jeśli dodamy do tego to, że obaj: tj. ubezpieczony i świadek otrzymali identycznej treści świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach (z wyjątkiem okresu zatrudnienia), a tylko świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach świadka nie było kwestionowane przez ZUS, to odmowa prawa do rekompensaty dla P. B. wydaje się szczególnie nieuzasadniona i niesprawiedliwa.

Należy też ocenić, iż zeznania świadków były zgodne z dokumentacją pracowniczą zgromadzoną w aktach osobowych ubezpieczonego, jak też zgodne z zeznaniami ubezpieczonego. Z akt osobowych, zeznań, świadków i ubezpieczonego wynika, że ubezpieczony podjął pracę jako maszynista dźwigu K. K 162 nie od początku zatrudnienia, lecz od dnia 22 września 1979r. i pracował na tym stanowisku do dnia 22 lutego 2005r. Na datę objęcia tych obowiązków wskazuje przede wszystkim angaż z dnia 22.09.1979r. Potwierdzili to ubezpieczony i świadek R. W. podając, że na początku ubezpieczony pracował jako kierowca Ż., a następnie, gdy przełożony uzyskał informację, że P. B. ma uprawnienia do obsługi dźwigów, ściągnął go do (...), gdzie ubezpieczony pracował do końca swojego zatrudnienia.

Naturalnym jest, że z uwagi na znaczny upływ czasu, ubezpieczony oraz świadkowie mogą nie być w stanie wskazać precyzyjnie daty, od kiedy ubezpieczony pracował w (...). Z tego powodu, Sąd odparł się głównie na treści angaży płacowych, które były sporządzone na bieżąco na potrzeby zakładu pracy.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego w całości. Zeznania te były spontaniczne, spójne i logiczne, a także znajdowały potwierdzenie w dokumentacji osobowej i zeznaniach świadków.

Odwołanie ubezpieczonego okazało się zasadne w całości i przyznaniem mu prawa do rekompensaty.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczony jest uprawniony do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 504 ze zm.). Nie korzystał z prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonego do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Przepis art. 21 określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c tej ustawy (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczony posiada wymagany 15 – letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że pracę w szczególnych warunkach wykonywał ubezpieczony w czasie zatrudnienia

w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym Spółce z o.o. w G. w okresie od 22.09.1979r. do 31.08.1995r. (15 lat, 11 miesięcy i 9 dni) oraz w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Spółce z o.o. w okresie od 01.09.1995r. do 22.02.2005.r (9 lat, 5 miesięcy i 22 dni).

W tym miejscu wskazać dodatkowo należy, iż zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Organ rentowy, oceniając możliwość zaliczenia danego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach, może uwzględnić wyłącznie te okresy pracy w szczególnych warunkach, które zostały uwodnione na podstawie powyższego dokumentu bądź zaświadczenia stwierdzającego charakter i stanowisko pracy w warunkach szczególnych w określonych okresach. Dokumenty te są dla organu rentowego wiążące nie tylko w pozytywnym, ale i w negatywnym tego słowa znaczeniu. Oznacza to, że z jednej strony przedłożone zaświadczenie

jest dowodem na fakt wykonywania przez zainteresowanego pracy w szczególnych warunkach, a z drugiej strony brak takiego zaświadczenia, czy nieprawidłowo wypełnione, uniemożliwia ustalenie tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych.

Niemniej w powyższym wypadku – braku bądź zakwestionowania przez organ rentowy powyższych środków dowodowych – zainteresowany może dochodzić ustalenia tych okoliczności w postępowaniu sądowym, w którym w myśl art. 472 i 473 k.p.c. powyższe obostrzenia nie obowiązują. Sąd nie jest bowiem związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 roku (III UZP 5/85) – przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga przy tym dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Należy także zwrócić uwagę na treść § 19 ust. 1 rozporządzenia, który stanowi, iż przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w § 2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. Zgodnie zaś z przepisem § 19 ust. 2 tego rozporządzenia prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4. Przepisy te mają znaczenie w sytuacji pracy wykonywanej w szczególnych warunkach przez dniem wejścia w życie rozporządzenia, co miało miejsce w niniejszej sprawie, gdyż wnioskodawca twierdził, iż pracował w szczególnych warunkach już od 1979 r.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania prawne przede wszystkim należy stwierdzić, że zasadniczo praca maszynisty żurawi samojezdnych kołowych należy do stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Jest ona wymieniona w wykazie A Dział V „prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” pod pozycją 3 jako „prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych” w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43). Ponadto jest ona wymieniona w załączniku nr 1 do Zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. Nr 3 poz. 6-8) w dziale V „ w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, pod pozycją 3 pkt. 4 - maszynista maszyn transportu pionowego: - „, maszynista żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych”

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w ocenie Sądu wykazał w sposób nie budzący wątpliwości, że pracę ubezpieczonego w charakterze maszynisty żurawia K. K 162 należy zaliczyć do pracy stałej i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywanej w szczególnych warunkach na podstawie wyżej wskazanych przepisów prawnych. Okoliczności te zostały w sposób spójny przedstawione przez ubezpieczonego i przesłuchanych w sprawie świadków. Nic nie wskazywało na to, aby w powyższym zakresie wymienione dowody były niemiarodajne, nieprawdziwe. Znajdują one ponadto odzwierciedlenie

w przedłożonej dokumentacji osobowej w aktach osobowych.

Reasumując ubezpieczony wykazał łącznie **25 lat, 5 miesięcy i 1 dzień** okresów pracy w szczególnych warunkach.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że ubezpieczony P. B. legitymuje się ponad 15 – letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że ubezpieczony spełnił także pozostałe przesłanki uprawniające go do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie I wyroku. Sąd przyznał ubezpieczonemu prawo do rekompensaty od dnia uzyskania prawa do emerytury.

Mając na uwadze, że ustalenie faktycznych warunków pracy ubezpieczonego zostało poczynione dopiero na etapie postępowania sądowego na podstawie dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował, Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie

art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w z. z art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (punkt II wyroku).

Sędzia Danuta Domańska